

Qadriyatlarimiz

Milliy liboslar - millat ko'zgusi

Liboslar har bir xalqning tarixi bilan uzviy bog'liq bo'lib, u milliy o'ziga xoslikni aks ettiradi. Bizning o'zbekona milliy liboslarimiz ham xalqimizning asrlar davomida shakllangan madaniyati va urf-odatlarining timsoli hisoblanadi. Ulardagi har bir bezak, naqsh va mato xalqimizning boy an'alarini o'zida mujassam etadi. Milliy liboslarni kiyish nafaqat urf-odat, balki o'zligimizni namoyish etishdir. Ulardagi go'zallik va ma'no xalqimiz yuksak ma'naviyatining ko'rinishidir. Milliy liboslarimiz nafaqat millatimiz ko'rini, balki ma'naviy mafkuramizni va dunyo tamaddunida tutgan o'rnimizni ham ifoda etadi.

4

Alisher Navoiy tavalludining 584 yilligi

Navoiydan saboq olgan parkentliklar

Navoiy bobomiz go'zal g'azallar, dostonlar, devonlar muallifi bo'lishi bilan birga, ayni paytda zabardast adabiyotshunos, tilshunos, faylasuf, tarixchi o'lkashunos, etnograf olim bo'lgani yaxshi ma'lum. Xususan, ul zoti sharif yaratgan tazkiralari o'zbek xalqi ma'naviyati, adabiyoti, adabiyotshunosligi tarixini o'rganishda hamon qimmatli manbadir.

1490-91 yillarda yozilib, qayta-qayta ishlangan, Xuroson va unga qo'shni mamlakatlarda yashab, ijod qilgan 459 nafar shoir, yozuvchi, olimlarning hayoti va ijodiga oid ma'lumotlar jamlangan "Majolis un-nafois" ("Nafis majlislar") asari Alisher Navoiy ilmiy merosida muhim o'rin tutadi. Asarda har bir ijodkorning qisqa tarjimai holi, nasabi, badiiy mahorati, fe'l-atvori sharhlanadi, ijodkorga berilgan tavsif uning ijodidan fikran teran, shaklan badiiy go'zal baytlar — matla' keltirish bilan asoslanadi.

Mavloni Orif Farkatiy. Asarining Samarqand mulki shoirilari tavsiflangan 6-majlisi (bobi)ning boshroq qismida parkentlik shoir Orif Farkatiy (arab alifbosida "P" harfi yo'qligi sababli Parkent "F" harfi bilan yozilgan) to'g'risida ma'lumot beriladi.

Orif Farkatiy XV asrning o'rtalarida Parkentda tug'ilgan. Yetuk yoshida ilm izlab Samarqandga emas, Xurosonga — Hirotda borgan. Forsiyda ijod qilgan, g'azallaridan devon tartib qilgan. (Devon tuzishda asosan muallif tomoni

dan g'azallar qo'fiya yoki radiflariga ko'ra arab alifbosini tartibida joylashtiriladi.) Ma'lumki, Sharqda devon tuzish shoirning mahorati, iste'dodining yetukligi belgisi hisoblanadi.

Navoiy Orif Farkatini shaxsan tanigan. Hirotda adabiy maktabining taniqli shoiri Faxriy Hirotiy "Ravzat ut-salotin" asarida Orif Farkatiy yozgan muammo (maxsus janr) larni sharhlagan.

Alisher Navoiy yozadi: "Orif Farkatiy — Samarqand navohisining Farkat degan mavzuidandur. Ko'p vaqt Xurosonda, Hirotda taxtida bo'lur erdi. Goh sabaq o'qur erdi va goh lavandlik (yalqovlik) qilur erdi. Va ifron izhoriga ma'shuf (berilgan) erdi. Iroq (bu davrda Iroqda shoiru olimlarga homiylik qilgan Oq qo'yunilar — turk-og'uz qabilalari (turkmanlar) birlashmasi davlati hukmronlik qilgan) sari bordi va ahvoli ma'lum bo'lma-dikim, ne bo'ldi. (Alisher Navoiy. "Mukammal asarlar to'plami", 20 tomlik. "Majolis un — nafois". 13-tom. Toshkent, 1997, 151-bet)

(Davomi 3-sahifada)

Viloyat bo'ylab

Bosh vazir o'rinbosari Zulayho Mahkamova OHANGARON tumanidagi tadbirkor ayollar bilan muloqot o'tkazdi. Shuningdek, mahallalarda bo'lib, oilalarda sodir etiladigan jinoyatlarning oldini olishda «mahalla yettiligi»ning mas'uliyatini oshirish, shu kabi huquqbuzarliklar profilaktikasiga yangicha ish uslublarini tatbiq qilish borasidagi fikrlari bilan o'rtoqlashdi.

OHANGARON shahri Kambag'allikni qisqartirish va bandlikka ko'maklashish markazida ishsiz, ijtimoiy hi-moyaga muhtoj xotin-qizlar uchun mehnat yarmarkasi tashkil etildi. Shu kuni sektor rahbarlari ishtirokida fuqarolar qabuli hamda oilaviy poliklinikada 30 dan ziyod ayollar uchun kengaytirilgan tibbiy ko'rik o'tkazildi.

QIBRAY tumani hokimi M. Rashidov «Sa-lar» hududidan o'tuvchi temir yo'l atrofida olib borilayotgan obodonlashtirish ish-larini ko'zdan kechirib, noqonuniy qurilmalarni bartaraf etish, bo'sh yer maydonlariga ko'chatlar ekish bo'yicha mas'ullarga topshiriq berdi. Jarayonda aholi bilan suhbatlashib, muammo va murojaatlarini o'rgandi.

BO'STONLIQ tumanida asalarichilikni rivojlantirishga bag'ishlangan seminar bo'lib o'tdi. Unda ishtirokchilarga uy sharoitida asalari oilasini qanday parvarish qilish, zamonaviy veterinariya-sanitariya tadbirlarini o'tkazish, ozuqa bazasini yaratish atroficha tushuntirildi.

OQQO'RG'ON tumanidagi 23-maktabda «Baxtli bo'lish o'z qo'limizda» mavzusida davra suhbat tashkil etildi. Tuman IIB, Milliy gvardiya bo'limi xodimlari hamda «Ma'rifat» targ'ibotchilar guruhi a'zolari ishtirok etgan tadbirda yig'ilganlarga yoshlar va xotin-qizlar o'rtasida jinoyatchilikning oldini olish, bo'sh vaqtni behuda sarflamay, o'qish va hunar o'rganish borasida tavsiyalar berildi.

2

"Haqiqat" choyxonasi

— Nima deyapti?
— Endi bir oyga 669 ming so'm topgan odam kambag'al hisoblanmaydi, deyapti...

О, БУ НА ЁЛҒОН БЎЛДИ?

Энг ачинарлиси, айрим ташкилотлар обунага йил бошида шартнома қилиб, пулини йил мобайнида тўлаш учун кафолат хатлари беришган бўлсада, лекин ҳанузгача таҳририят ҳисобига обуна пулларини ўтказиб беришмаган...

Жойлардаги айрим корхона ва ташкилот жамоалари турли фирмалар орқали газеталарга ёзилишгану, амалда уларга газеталар етиб бормаган бўлса, демак бунга мана шу икки ҳолатдан бири сабаб: ё амалда сохта ҳисобот учун квитанциялар ёзилган, ёки бу фирмалар обунанинг бир қисmini таҳририятдан яшириб келган...

2

Mavlono Qosim. Alisher Navoiyning 1495-96-yillarda yozilgan "Nasoyim ul-muhabbat" ("Sevgi shabadalari") tazkirasi musulmon Sharqida xalq orasida obro' topgan va mashhur bo'lgan 770 shayx (ularning orasida 35 ta avliyo ayollari)ning hayoti va faoliyatiga bag'ishlangan. Asarda, shu jumladan, Jomiy, Lutfiy, Ashraf Mufisiy, Shayx Sanon,

o'tadi. Mavlono Qosim XV asrning boshlarida Parkentda tug'ilgan. Samarqand madrasalarida o'qib, donishmandlik darajasiga yetgan. O'zining ilmiy salohiyati, shaxsiy fazilatlari bilan Samarqandda Hoja Ubaydulloh (Hoja Ahror)ning ulug' suhbatdoshi va do'sti darajasiga erishgan, ellik yilga yaqin ul hazratning xizmatida bo'lgan.

yaxshi tanigan, uning suhbatlaridan bahramand bo'lgan.

Alisher Navoiy Mavlono Qosim ta'rifida davom etib, yozadi:

"Mavlono Qosim (quddisa sirruhu – Alloh uning sirlarini muqaddas qilsin) Hazrat Hoja Ubaydulloh (Hoja Ahror)ning kibor (ulug') ashobidindur (suhbatdosh, do'stlaridandur). Anjumanda

va Mavlono Qosimni salotin xizmatiga ba'zi arbobi va salotin istiqbol qilib, ta'zim bila o'tlurib, har ne alar ul Hazratdin risolat qilsalar erdi, minnat tutub, hamul nav' e'zoz bila uzoturlar erdi va Mavlono ul nav' foni va maqbul kishi erdukim, oni ko'rgon kishi giriftor (maftun) bo'lur erdi...

Alarning yoshi yetmishdan o'tub erdi.

▼ Ehtirom

Biz Hazratni topamiz...

Shoir Rustam Mirvohidning bir to'rtligini o'qib turib xayolimda ancha-muncha narsalar aylandi. Qarang:

*Duch kelgan domladan muftiy chiqmagay,
Duch kelgan shoirdan Lutfiy chiqmagay.
Har kimga juft topmak sunnatdir, ammo
Bir buyuklar borki... jufti chiqmagay.*

Lutfiy nomi, ayniqsa, so'nggi satr menga hech ikkilanishsiz Navoiy hazratlarini eslatib yubordi. Navoiy "Orazin yopqach ko'zumdin sochilur har laha yosh..." nomli g'azalini yozganida, ushbu g'azaldagi joziba, qo'llangan san'atlar va ohang tarannumini ko'rgan Lutfiydek ulug' qalam sohibi: "Agar Alisherbek istasalar butun ijodimni mana shu g'azalga almashardim", deya lutf qilganliklari ishonchli manbalardan bizgacha yetib kelgan.

Haqiqatan ham, Alisher Navoiy nomi haligacha adabiyot fenomeni bo'lib kelayotgani, qisqa umri mobaynida yaratgan kulliyoti hali-hanuz qiziqib o'rganilayotgani bobomizning nafaqat iste'dodidan, balki ilohiy nazar sohibi bo'lganligidan ham dalolatdir. Navoiyning adabiy olamdagi o'midan shoh asarlari orqali xabardormiz, ammo shaxsiyatini qanchalik bilamiz? Bir mamlakatning bosh vaziri – katta bir amaldori bo'la turib kibriga etak siltab, qalb sofligini saqlab qolish... osonmi?

Manbalarda yozishicha, Navoiy Hirotdagi qabristonlardan birining obodligi uchun o'z mehnati singishini xohlab, uni tozalash mas'uliyatini amir Xusayn Boyqarodan o'zi iltimos qilib olgani ham bobomiz insoniylik pog'onasining nechog'liq yuqori nuqtasida turishiga chiroyli dalildir. Ul zotning chin muhabbatga oshnoligi, e'tiqodga chuqur ehtiromi, qisqa qilib aytganda, Allohga muhabbati shaxsiyatida qilgan ishlariga, ijodida esa yozgan asarlariga muhtalangan. Buni quyidagi mustazod orqali ham his qilishimiz mumkin.

*Ey, husnungga zarroti jahon ichra tajallo,
mazhar sang'a ashyo,
Sen lutf bila kavnu makon ichida mavlo,
olam sang'a mavlo.
Har yon kezaram telba sifat toki yoshundung
ko'z'din pari yanglig',
Majnundin o'zin toki nihon qilmadi Laylo,
ul bo'lmadi shaydo.
Uryon badanim zaxmlari ichra emas qon,
yuz pora ko'nguldur,
Bu ravzanalardin qiladur har biri, ya'ni
husnung'a tamosho.
Har yon nazarim tushsa, sen ollimda turursen,
ko'rmas vale ag'yor.
Ravshandurur ushbuki, emas qobili a'mo
nazzorayi bayzo.
Ul nodiradinkim, laqabin hur demishlar,
husnung erur ahsan.
Ul manzaradinkim, otidur jannati a'lo,
ko'yung erur a'lo.
Zuhd ichida topmadi Navoiy chu maqome,
emdi qilur ohang,
Kim bo'lg'ay ulu bodavu bir turfa mug'anniy,
mug' kulbasi ma'vo.
Har gavhari tufrog' uza bir qatra suv yanglig'
tushgach adam o'lg'ay,
Gar qilmasa ishfoq etibon xusravi G'oziy*

nazming sori parvo.

Ana go'zallik, mana latofat. Mana abadiyatga muhabbat. "Husning orzumandi bo'lib butun zarralar tajalli (jilva) qiladi, borliging go'zalligi Sening go'zal fe'lingdandir va bu Borligingga ashyo (dalil)dir", deb boshlanayapti mustazod.

O'z-o'zidan ma'lumki, ilohiy ishqqa yo'g'rilgan satrlar nag'makashlik va jilvabardorlikdan butkul xalos holda qog'ozga tushyapti. Sevgi isbotini topyapti. Balki shuning uchun ham Navoiy hamon izzatdadir, unisi O'ziga ayon.

Shu o'rinda yana bir achinarli holatni aytib o'tish o'rinliki, Navoiyning tili hozir bizga "og'irlik" qilyapti. U kishining yozganlarini tushunib, mag'zini chaqirish faqat xos adabiyotshunoslarga nasib etmoqda.

Sabab nima? Sabab – o'qimay qo'ydik. Ha, turkiy so'z boyligimizni oshirmay qo'ydik. Qopag'on yillar kasrida talangan tilimiz bizni bobolarimizdan uzoqlashtirdi. Ammo endi izinga tushirsa bo'ladi-ku. Harakatimiz hamon sustdek tuyulmoqda. Navoiy ijodini yoshlarga keng o'rgatish, turkiy so'zlar lug'atlarini ommalashtirish masalasiga jiddiy e'tibor qaratmasak, har yili 9 fevral arafasida, uzog'i bir oy muddatda ta'lim maskanlarida o'tkaziladigan turli ma'naviyat tadbirlariyu navoiyxonliklar bilan bobomiz suxanlarini hali-beri tushunolmaymiz. Zeroki, Navoiyning ijodi faqatgina "Kelmadi", "Qaro ko'zum", "Avvalgilarg'a o'xshamas", "Qosim yosinmu deyin" nomli g'azallardan iborat emas, tom-tom kitoblarda berkingan ma'naviy xazinadir u. Shuni biz o'zlashtirishimiz kerak. Yod bilishimiz va umrimiz davomida dasturilamal qilishimiz kerak. Zora shunda shaxsiyatimizda komillikka yaqinlashish kuzatilsa...

Bolalarni adabiyotdan uzoqlashtirib baxtli qilolmaymiz. Adabiyot esa Navoiysiz tasavvurga sig'maydi. Bundan bir necha oy avval bobomiz haqlarida fikr yuritib, quyidagi bir to'rtlikni ijod qilgan edim:

*Navoiyni izlab emas, navo istab topdim uni,
Dil dardidan kuyib, bir pas davo istab topdim uni.
Diqqinapas siqilgan ko'ngilni shamollatay deya,
Sokin so'z, muattar obi-havo istab topdim uni.*

Ha azizlar, biz Navoiyni topamiz, faqat qayerdan va qanday izlashni bilsak bas.

Mohirbek QO'CHQOROV,
jurnalist

Nosir Hisrav, Nasimiy va shular qatori Ahmad Yassaviy, Sulaymon Boqirg'oniy kabi turk mashoyixlari faoliyati ham keng yoritilgan.

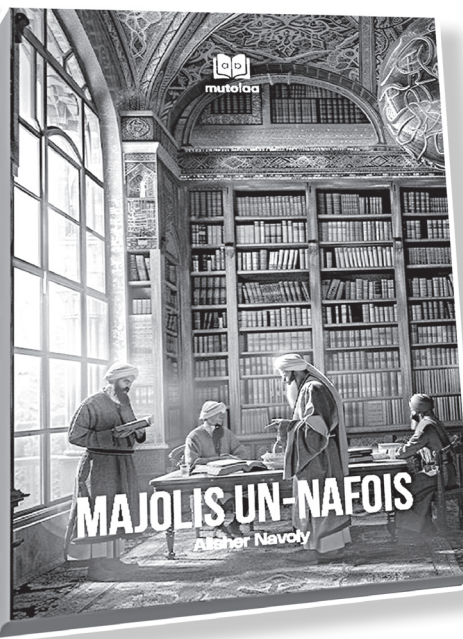
Navoiy bu mashoyix, avliyo va anbiyalarning faqat so'fiyona qarashlarinigina qalamga olmasdan, balki ularning adabiyot va jamiyatdagi o'rniga ham katta e'tibor bergan.

Asardagi shayxlar ro'yxatida 461-o'rinda Alisher Navoiy mavlono Qosimning hayoti va faoliyatiga to'xtalib

(Davomi. Boshlanishi 1-sahifada)

Navoiydan saboq olgan parkentliklar

▼ Majolis un-nafois

hamdam va xilvatda mahram. Asli Farakat navohisidindur. Ellik yilg'a yaqin ul Hazrat xizmatini andoq qildikim, hargiz alarning muvotir xotiralarga andin g'ayri muhabbat va iltifot voqe bo'lmadi

Olamdin o'tganlari bu nav erdikim, Hazrat Hojaning azim za'flari (xastaligi) bor edi va so'l yonlarida bir sanchiq emishki, barcha attibo (tabiblar) va xalq hayotlaridin tama' munaqati' qil'gan erishlar (barcha uning hayoti uzildi, tamom bo'ldi deb o'yladilar)...

Mavlono Qosim dog'i Hojaning boshiga evrilib, ul marazni (kasallikni) qabul qilib, og'riq yuki ostiga kirib, ul yukni ko'tarib, Hazrat Hoja hamul vaqtda sihat topib, Mavlononing hamul so'l yonig'a hamul sanchiq' turub, bir hafta shu marazg'a (xastalikka) giriftor bo'lub, jonlarini Hojalarig'a fido qildilar". (Alisher Navoiy. "Mukammal asarlar to'plami". 20 tomlik. 17- tom. "Nasoyim ul-muhabbat". Toshkent, 2001, 276-bet.)

XV asrda yashab o'tgan va Alisher Navoiyning nazari tushgan hamyurtlarimiz – mavlonolarning hayoti, ijodi, intilishlari zamondoshlarimiz uchun ham o'rnak. Ko'ramizki, asrlar davomida Parkentda ilm-fan, madaniyatga intilish jo'shib kelgan.

Shunisi muhimki, bu an'ana avlodlar umrida davom etmoqda.

Sulton XOLNAZAROV,
O'zbekiston Respublikasida
xizmat ko'rsatgan
madaniyat xodimi

Yuzni gullardan bezabmu bizni qurbon aylading...

Alisher Navoiy g'azallaridagi ishqiy kechinmalarning yoki falsafiy-badiiy umumlashmalarning g'oyaviy negizi har qanday davr kitobxonini beixtiyor hayrat dunyosiga yetaklaydi.

shafqatsizligidan keskin shikoyat qilayotgan bo'ladi. Ana shunday keskin norozilik motivi, mahoratni qarang, shoir tomonidan chunonam yoqimli sado, xush ohang, xalqchil ruh pardasida kitobxonga yetkaziladi. O'zgacha aytganda, manzurning kishi qalbidan nafrat uyg'otuvchi barcha illatlari: kibri, jafosi, jabru sitami, beshafqatligi – barchasi beqiyos husn-jamoli oldida bir zumda yo'qqa chiqadi va kuchli nafrat ulug' shoir qalamida asta-sekin g'ayritabiyy yo'sinda o'tli muhabbatga do'na boshlaydi. Ya'ni, ma'shuqa qancha sitamkash va jafajo' bo'lmasin, baribir u shoirning beg'ubor nigohida mehrga, e'zozga loyiq bo'lib boraveradi. Mana shu g'ayritabiyylik o'ziga xos tantanavor ruhi, shirador uslubi, musiqiy jilosi, mazmuniy tarovatini bilan o'quvchi, ijrochi yoxud tinglovchi e'tiborini jalb etib, ong va shuurida o'zgacha zavq, hayajon va fursunkorlik hosil qiladi.

Quyida shoir qalamiga mansub ma'lum va mashhur "Aylagach" radifli g'azalni tahlil qilishga urinamiz.

Ushbu g'azal shoir ijodiy takomilining uchinchi davri mahsuliy bo'lgan "G'aroyib-u-sig'ar" devoni tarkibidan o'rin olgan. Undagi lirik kechinmaning yetakchi qahramoni – ma'shuqa. Shoirning o'zga g'azallarida bo'lgani kabi bu o'rinda ham ma'shuqa bir nigoh ila sizni hushyor tortishga, bemisul husn va latofat oldida o'zingizni yo'qotib qo'yimaslikka da'vat etadi. Zero bu jon o'rtovchi sohibjamol ulug' shoirning nuri qalamiga orqali so'z san'ati dunyosida o'ziga, o'zligiga erishgan va so'z dahosining zavqi shuuri-dan, mehru vafosidan bahramandlik evaziga o'zining beqiyos adabiy siymosini namoyon etgan. Alal oqibatda o'z yaratuvchisini, kashfiyotchisini ham rom etgan, endi esa unga nisbatan bevafoqlik, boz ustiga jafajo'lik rasmini tutgan. Bu ham yetmaganday endi uni, aniqrog'i o'shiq Navoiyni ishq yo'lida qurbon qilishga chog'langan. Ma'shuqa mazkur o'rinda ham chiroyda tengsiz, ham aqlida qiyosi topilmaydigan sanam. Ammo vafoda-chi'?

*Husni ortar yuzda zulf in anbarafshon aylagach,
Sham' ravshanroq bo'lur torin parishon aylagach.*

Husni ortar. Qachon? Yuzda zulf in anbarafshon aylagach. Bu ma'shuqa chiroyining bezagi. Goho shu chiroyini turli ko'zlardan himoya qiluvchi to'siq – parda vazifasini o'tash bilan birga ko'proq o'shiq dimog'iga uriladigan xushbo'y ifor manbai ham hisoblanadi. Uning mumtoz adabiyotimizdagi ma'nolar silsilasini sharhlashning o'zi alohida bir daftar bo'lsa, ajab emas. Zulfin sochdan farqlash lozim. Badiiy ijodda, xususan, she'riyatda ularning biri boshqasi o'rinda qo'llangan hollar juda ko'p kuzatiladi. Bu hol vazn yoxud qofiya talabi bilan ro'y bergani uchun nuqson sanalmaydi. Boz ustiga so'z san'atida qism o'miga butun yo shuning aksini ifodalash o'ziga xos tasvir usuli hisoblanadi. Soch ma'shuqaning butun jismini yashirishi, yopishi mumkin. Zulfta bunday imkoniyat yo'q. U chehraning ikki chekasini salgina bekutishi mumkin, xolos. Zulf quloq oldida bir qiyshiq chizim shakliga ega. Mumtoz shoirimiz uni arab yozuvidagi "dol'ga" mengzaydilar. U visol umididagi o'shiq uchun "dor" vazifasini o'tashi ham mumkin. Bunda albatta mubolag'aga yo'l qo'yilgan bo'ladi. Tasavvufda zulf manzurning beqarorligiga, ba'zan esa barqarorligiga ishora qiladi.

Modomiki, yor o'shiqqa visol lazzatini va'da qilmas ekan, unda o'shig'ini shu zulfi bilan "osib, jonidan judo" qilgani ma'qul. Chinakam o'shiq uchun bu ayni kutilgan qismat. Shuningdek, zulfnig ma'shuqa tomonidan lab yoxud tish orasiga olinishi yaxshilik alomati emas. G'azal matla'sida zulf husn chiroyining ortishiga sababchi unsur, shu bilan birga mushki anbar taratuvchi yoqimli ashyo sifatida tilga olingan. Sham nuri qanchalik tor, ingichka bo'lsa, uning yog'dusi shunchalik nuraflashon bo'lishi hayotiy mantiq. Xuddi shu mantiq zulfnig husn chiroyining borgan sari ortishini ta'minlash xususiyatini poetik jihatdan dalillay oladi.

*Yuzni gullardan bezabmu bizni qurbon aylading,
Yo yuzungga tegdi qonlar bizni qurbon aylagach?*

Yuzni gullar ila bezatmoq ma'shuqa jamolining yana da chiroy ochishiga, binobarin, o'shiqni qurbon bo'lishiga bois bo'ladi. Yo'q. Bu tashbih shoir nazdida uncha o'miga tushmagandek. Aftidan, ma'shuqa chehrasidagi qizillik qol rangidan ulgi olish evaziga emas, aslida o'shiqni qurbon qilgandagi qonlar mahbuba betiga sachragan ko'rinadi.

*Tig' ila paykonlaring yetti ko'ngul bo'lg'och xarob,
Suv quyub, tuxm eking, ul kishvarni vayron aylagach.*

"Tig' ila paykon" ramziy ma'noga ega. Ular aslida beqiyos husn egasining sitamkashligini ko'rsatuvchi, o'shiqni qurbon aylovchi yarog'lar. Bu o'rinda tig' tilga ishora emas, albatta. U ma'shuqaning xoli ustidagi dona tukni bildiradi. Paykon esa kiprik toalarini ifodalayapti. Navoiy ramziy ifodaning an'anaviy mazmunini ancha quyuqlashtirgan. Go'yo ular tig' va paykon emas, balki o'shiqning ko'ngil bog'ida mavj urgan maysa toalaridir. Ko'ngil bog'i vayron bo'lgandan so'ng, tabiiyki, uning maysalari ham eziladi, barbod bo'ladi. Undan keyin ma'shuqa suv quyib, tuxum (urug') qadaydi. Bu bilan shoir vayron bo'lgan ko'ngil qasrini boshqatdan qad ko'tarishiga umid bog'lamoqda. Tuxum eking – o'shiq qalbidan ma'shuqaga nisbatan cheksiz muhabbat kurtaklarining qayta nish urishiga umidni bildiradi.

*Qon emaskim, yopti gulgun hulla jannat xozini,
Ishq maqtulin shahid aylarda uyron aylagach.*

*Oshkor aylab yuzin, ko'zumni hayron ayladi,
Yoshurin oldi ko'ngul, ko'zumni hayron aylagach.*

*Jong'a qo'yg'ach naqdi ishqing qildi ko'nglumni halok,
O'tlurur mahramni sulton ganj pinhon aylagach.*

G'azalning umrbog'iy shuhratini ta'minlagan fazilatlaridan biri uning xalqchilligidir. Shu bois ham bu g'azal yaratilganidan beri mumtoz navo og'ushida xalqimizning yetuk xonanda va hofizlari tomonidan ijro etilib kelinmoqda.

Abdurahmon PIRIMQULOV,
Islom Karimov nomidagi TDTU
Olmaliq filiali kengash kotibi,
filologiya fanlari doktori

▼ Кўнгил шеваси

Ватан улдир – дилимдаги хуш оятим...

Дунё

Бу дунёга дил берма, дил,
Дунё гаминг емайди.
Сен дунёни деган билан
Дунё сени демайди.
Учиб юрган кушдир тақдир,
Қўлма, ҳаргиз тутиб бўлмас.
Тирикликнинг оши таҳир,
На ташлаб, на ютиб бўлмас.
Ўз йўлида оқар дарё,
Ўз тоқида сўнар юлдуз.
Одамзод жуфт яшар, аммо
Рух танҳо-ю, ишқдир ёлғиз.
Дилда ёрнинг озори чўғ,
Чўғни узиб отолмассан.
Ҳақдан ўзга вафодор йўқ,
Минг йил яша, тополмасан!
Бу дунёга дил берма, дил...

Сизни соғиндим...

Бугун ногоҳ чўккан тоғдайман,
На беморман ва на соғдайман.
Хувиллаган кузги боғдайман,
Сизни жуда соғиндим, она!

Оташларда ёндим, ўртандим,
Озорларга кўндим, ўргандим,
Айтинг, сўнг бор қачон кўргандим,
Сизни жуда соғиндим, она!

Сиз бир ёнсиз, дунёлар бир ён,
Ваҳ, дунёга дил бердим қачон?
Кипригимда бир томчи армон,
Сизни жуда соғиндим, она!

Ишққа умрим бердим – бор бўлдим,
Ўтинч, ўкинчларга ёр бўлдим,
Охир фақат Сизга зор бўлдим,
Сизни жуда соғиндим, она!

Менга Сиздек куйган борми ҳеч,
Ё миннатсиз суяган борми ҳеч,
Жонимни бахш этсам, энди кеч...
Сизни жуда соғиндим, она!..

Ўқроқ

Биламан...
Бағрим бут – ёнимда дўст-қадрдоним,
Борим баҳам кўрар, йўғим тўлдирар.
Ўв-в, ногоҳ қуллуқни унутган оним
Миннатлар бўғзимдан бўғиб ўлдирар.
Йилт этган чироққа бўлдим парвона,
Сендек жон фидони топмадим, она!
Юрт кезсам иззатим беш кунми-ўн кун,
Сўнг тугар илтифот, эҳтиром, ҳузур.
Сигмасам сизиниб бормоғим нечун,
Қайтаман... киприқда бир томчи узр...
Кўрдим, эртақлари чин эмас, рўё,
Отамнинг уйича кенг эмас дунё!
Қалбим эшикларин очдим – кирдилар,
Минг алқаб меҳримни ичдилар қониб.
Қай кун илҳақ бўлдим – юзин бурдилар,
Тугашим кутдилар ўртаниб, ёниб...
Ўзимни сабрнинг қаърига отдим,
Бандадан топмасам, Раббимдан топдим!
Тонгда тўлғоқ тутган гунча гирдида
Булбул чарх уради нолаваж, гирён.
Яшаганим ростми, элнинг дардида –
Ўзимдан ортимми ишқ, оташ, туғён?!
Ибратдир гўзаллик қошида сархуш –
Кўксини тиконга ураётган куш!
Оҳ, десам жилмайди донишманд очун,
Ҳикмат китобини очди бирма-бир:
Шу азиз тупроққа қоришмоқ учун
Кўкдан тушиб келар ҳаттоки ёмғир...
Мадҳинга арзирми шу гамгин баёт,

**Зарифа ЭРАЛИЕВА,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси,
шоира**

Эҳ, мен...

Ҳажр – сиртмоқ, дедим, бошинг тутдинг-а,
Жабр – оғу, дедим, бол деб ютдинг-а,
Сабр – қилич дами, оҳ, тик ўтдинг-а,
Айт, кимга ишондинг жонингни буткул,
Титраб турган япроқ, қулиб турган гул –
Кўнгул?!...

Ҳаёт
фалсафаси

Бандасан, бандага дилинг не тилар,
Бил, олам абадий хона бўлмайди.
Отанг кетса – ҳаёт оталик қилар,
Онанг кетса... ҳеч ким она бўлмайди!..

Тошкент вилояти

(фаҳрия)

Ватан неди? У кўз очиб кўрган оним,
Улуғлар бош қўйган замин – ҳур маконим,
Уч кун олис кетсам соғинч қийнар жоним,
Ватан улдир – дилимдаги хуш оятим,
Ҳақдан ато гўзал Тошкент вилоятим!

Хожа Аҳрор Валий севган тупроқдир у,
Восифийнинг дил ганжида бир оҳдир у,
Хондайлиқий назми аро бир моҳдир у,
Ватан улдир – алломпалар очган эшик,
Бағрида бахт балқиб ётган тилло бешик!

Элбек десам, осмон ногоҳ ёришмасми,
Маърифатнинг нури дилга қоришмасми,
Илм олмақ чиндан ҳам энг зўр ишмасми,
Ватан улдир – булбул сайраб турган бўстон-
Музейна жамлаб кетган ўлан, дoston!

Эл унутмас Ҳамроқулдек ўғлонларин,
Ризаматлар – машҳур уста боғбонларин,
Оқилхон-у, Маҳмуд Карим шахд-шонларин,
Ватан улдир – боболардан қолган изпар –
Қўллариди китоб тутган ўғил-қизлар!

Зулфияжон, йўлга қараб толган момо,
Беш боласи урушларда қолган момо,
Беш келини қандай йўлга солган момо?
Ватан улдир – киприқларда қотган жола –
Фахридиннинг торидидаги ўтли нола...

Осмон олис эмас – метин нарвони бор,
Келажакка нур элтгучи қарвони бор,
Адолатни тумор қилган сарбони бор,
Ватан улдир – минг синовдан ўтган элим,
Хумо қушга қафтида дон тутган элим!

Milliy liboslar – millat ko'zgusi

Bugun zamon shiddat bilan rivojlanmoqda. Bu, albatta, kiyinish uslubimizga ham ta'sir qilmoqda. Zamonaviy kiyimlarda milliy an'analar bilan birga Yevropa va G'arb uslublari uyg'unlashib ketgan. Ammo so'nggi yillarda yana milliy matolarimizdan turli bichimlarda tikilgan liboslarga talab ortib, xotin-qizlarimiz o'rtasida om-malashdi.

Albatta, o'zbek ayollarini if-fatli Sharq ayoli timsolida ko'r-satadigan muhim belgilardan biri – milliy libosdir.

Darhaqiqat, milliy liboslarimizda xalqimizning tarixi, ma-daniyati, qadriyatlarini mujassam bo'lib, asrlar va yillar o'tgan sari ular ham o'zgarib borgan. O'rta asrlarga oid miniatyuralar o'zbek kiyimlarining o'ziga xos uslubi, ya'ni tipi shakllanganligi va ular keyingi davrgacha saqlan-ganligini ko'rsatuvchi noyob namunalardir. Xalqning kiyim-kechaklaridagi o'zgarishlar, asosan, XX asr boshlarida sezilarli ravishda namoyon bo'ladi va undagi transformatsiya, ayniq-sa, shaharlarda yaqqol ko'zga tashlanadi. XIX asrning birinchi yarmida O'rta Osiyoga Ros-siyadan ip gazlama va boshqa matolarning keltirilishi sababli XIX asr oxiri va XX asr boshida mahalliy aholi orasida fabrikada tayyorlangan ip gazlamalar: chit, bo'z, xom surpandan tikilgan kiyim-kechaklarni kiyish rasm bo'lgan. Badavlat kishilar esa kimxob, ipak, atlas, duxoba, rang-barang movutlarni sotib ola boshlaganlar. Shunga qara-

may, kosiblar dastgohidan chiqqan mahalliy bo'z, nimshoyi, adras, beqa-sam, podshoi, kimxob, xonattas, katakshoyi kabi gazlamalarga ehti-yoij katta bo'lgan.

Milliy liboslarimizning yana bir o'ziga xos xususiyati, oltin rangli iplardan tikilgan kashtalaridir. Misol uchun arxeologlar Toshkent viloyatidagi qazishmalar paytida oltin kashta izlarini topganlar: kiyimning bunday bezagi ipak paydo bo'lishidan oldin ham ma'lum bo'lgan degan faraz mavjud. Asl matolar bezaklari ayrim liboslarga geometrik guzallik bilan bezatilgan. Bunday liboslar ijtimoiy mavqeni belgilagan va har bir tabaqaning o'ziga xos ki-yimi bo'lgan. Misol uchun, hukm-dor va saroy mulozimlari oltin iplar bilan bezatilgan naqshinkor liboslar kiyishgan. Oddiy fuqa-rolarning libosi asosan, ustki ko'yak, chopon, do'ppi, oyoqqa mahsi-kalish yoki etikdan iborat bo'lgan. Erkaklar, ayollar va bo-lalar kiyimlarining bichimi deyarli bir xil bo'lgan.

Ma'lumki, o'zbek ayollari azaldan xonattas va adrasdan tikilgan ko'yak va chopon-larni qadrlashgan. Bayram va to'y-hashamlarda kiyiladigan liboslar turli naqshlar bilan bezatilgan. Ayollar bosh ki-yimi bir vaqtning o'zida uchta elementni o'z ichiga olgan: do'ppi, ro'mol va salla (har bir hududda turlicha). Oltin yoki kumushdan yasalgan zargar-

lik buyumlari barcha yoshdagi o'zbek ayollari libosining ajral-mas qismi bo'lib kelgan. Markaziy Osiyoning ko'p-gina mamlakatlarida, jum-ladan, O'zbekistonda ham milliy bosh kiyim do'ppi hi-soblanadi. Do'ppi nomi tur-kiy «tube»dan kelib chiqqan bo'lib, «yuqori, tepa» deb tarji-ma qilinadi. Uni erkaklar, ayol-lar va bolalar kiyishadi. Do'ppi asosan qora rangda bo'lib, 4 ta «qalampir» va 16 ta miniatyura kamar shaklida oq naqshli kashta bilan bezatiladi. «Qa-lampir» nuxsa – do'ppining eng keng tarqalgan turidir. Ammo O'zbekistonning har bir viloyatida o'ziga xos do'ppi naqshlari bor.

E'tiborlisi, bugungi kunda chet ellik sayyohlar egnida ham bizning milliy atlas va adras-

dan tikilgan libos, boshlarida esa o'zbek do'ppilarini ko'rib, ko'ngilimiz g'urrga to'ladi. Quvonarlisi, atlas, adras va baxmaldan tikilgan zamonaviy liboslar dunyo moda podiumla-rida jilolanib, xorijliklarning milliy liboslarimizga bo'lgan qiziqishini yanada oshirmoqda.

Muxtasar aytganda, kiyim na-faqat tabiiy ehtiyojni ta'minlovchi bir vosita, balki amaliy san'at namunasi hamdir. Zero, milliy liboslar, qadimiy san'atimiz – bizning bebaho merosimizdir. Shunday ekan, o'zligimizni as-rab-avaylab, zamonaviylik bilan uyg'unlashtirish o'z qo'limizda. Keling, milliylikimizni faxr bilan targ'ib qilaylik va madaniya-timizni kelajak avlodlarga yetka-zaylik!

Nigora O'ROLOVA
tayyorladi

▼ Беш ташаббус олимпиадаси

1 миллион ёш қамраб олинади

Вилоятдаги барча маҳаллаларга спорт жиҳозла-ри тарқатилди. “Нурафшон арена” уйингоҳида маз-кур совғаларни топшириш маросими бўлиб ўтди.

Унда Ёшлар ишлари агентлиги Тошкент вилояти бошқармаси масъуллари, вилоят спорт бошқармаси ва-киллари, барча туман-шаҳар-лардан келган ходимлар қат-нашди. Жараёнда ҳудуддаги 1 минг 25 та маҳаллага жами 7 минг донадан оқалта футбол, волейбол, баскетбол, гандбол тўплари ҳамда бошқа спорт жиҳозлари берилди.

Яқинда Бўстонлиқ тум-нидаги “Ёшлар оромгоҳи”да “Беш ташаббус олимпиадаси” катимизнинг барча ҳудудла-ридаги 9 минг 542 та маҳалла ёшларини онлайн платфор-мага киритиш ва спорт му-сobaқаларига жалб қилиш борасида мутахассисларга тушунтиришлар берилди. Эн-диликда жойларда ишлар шу асосда ташкил этилади.

Маълумот учун, “Беш таша-бус олимпиадаси”нинг 2024 йилги мавсуми доирасида ўт-казилган лойиҳаларда ишти-рок этиш учун 574 минг 689 на-фар йигит-қиз рўйхатдан ўтган бўлиб, бу вилоятдаги ёшлар-нинг 67 фоизини ташкил эта-ди. Жорий йилда мазкур спорт мусobaқаларига 1 миллионга яқин ўғил-қизларни қамраб олиш белгиланган.

Ўз мухбиримиз

“Тошкент ҳақиқати” ва “Ташкентская правда” газеталари жа-моаси газеталар Таҳрир хайъати аъзоси, “Маҳам-Чирчиқ” АЖ Бошқаруви раиси Хотам Анварович Сайдахмедовга акаси **Адҳам САЙДАХМЕДОВ**нинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

TOSHKENT HAQIQATI ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА

Muassis:

**TOSHKENT
VILOYATI
HOKIMLIGI**

“Toshkent haqiqati” va
“Tashkentskaya pravda”
gazetalari tahrir hay'ati:

Zoyir MIRZAYEV
(tahrir hay'ati raisi)

Abdusamad NOSIROV

Ummat MIRZAQULOV

Hotamjon SAYDAHMEDOV

G'afurjon MUHAMEDOV

Sayyora FAYZIYEVA

Tohir ARIPOV

Mahmud TOIR

Uskenboy ATEMOV

Abdulla XURSANOV

Kumush EGAMBERDIYEVA

Behzod QOBULOV

Olimjon BEGALIYEV

Zarifa ERALIYEVA

Sergey MUTIN

Bosh muharrir:

G'ayrat SHERALIYEV

Qabulxona:
(55) 520-64-95

Bosh muharrir o'rinbosari:
(55) 520-04-10

Mas'ul kotib:

(55) 520-05-10

Bo'lim muharrirlari:

(55) 520-06-20, (55) 520-04-20

E'lonlar va hisob-kitob bo'limi:

(55) 520-21-20

e-mail: toshkenthqiqati@umail.uz

Mas'ul kotib:

Alloma AZIZOVA

Navbatchi:

Nozima RASULOVA

Bosishga topshirish vaqti – 21.00.

Bosishga topshirildi – 19.30.

Nashr ko'rsatkichi – 205.

Buyurtma G-235.

3 931 nusxada chop etildi.

Hajmi – 2 taboq. Ofset usulida

bosildi. Qog'oz bichimi A–2.

Bahosi kelishilgan narxda.

Toshkent viloyati Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasida

2011-yil 12-yanvarda

03-001 raqami bilan

ro'yxatga olingan.

Manzil:

111500, Nurafshon shahri,

Toshkent yo'li ko'chasi, 90.

Toshkent shahridagi

ofisimiz: Bektemir tumani,

Ittifoq ko'chasi, 2.

ISSN 2010-9318.

Gazeta «Toshkent haqiqati»

tahririyati kompyuter markazida

terildi va Tohir Mahmudxo'jayev

tomonidan sahifalandi.

Haftaning

chorshanba va shanba

kunlari chiqadi.

«SHARQ» nashriyot-matbaa

aksiyadorlik kompaniyasi

bosmaxonasida bosildi.

Korxona manzili:

Toshkent shahri,

Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.